HAUTESKUNDE OROKORREN
PROGRAMA 2026
PROGRAMA ELECCIONES
GENERALES 2026

Defendemos
EUSKADI
Zaindu

eaj pnv

AURKIBIDEA

AURKIBIDEA

ZURI ARDURA ZAIZUNA. GUK DEFENDATUKO DUGUNA. 3

EUSKADIREN ALDE EGITEKO BOST KONPROMEZU 5

ZURE BIZITZA BERTAN EGIN AHAL IZATEA 6

1.1 Etxebizitza: gehiegikeriekin amaitzea eta etxebizitza gehiago eraikitzea 7
1.2 Euskadin emantzipatzeak posible izan behar du 8
1.3 Soldata hobeak, enplegu duina eta lan-eskubideak 9
1.4 Aukerak zabalduko dituen hezkuntza 10
1.5 Ahotsa eta erabakitzeko gaitasuna izango duen gazteria 11

LAN EGITEN ETA AURRERA EGITEN DUEN EUSKADI 12

2.1 Industria sendoa eta erabaki-guneak Euskadin egon daitezela 14
2.2 Ekintzailetzan ari direnei, enplegua sortzen dutenei eta gure negozioak bizirik mantentzen dituztenei babesa ematea 14
2.3 Energia lehiakorra gure industriarentzat eta eskuragarria familientzat 15
2.4 Ingurumena babestuko duen trantsizio ekologikoa eta aukerak sortuko dituena 16
2.5 Etorkizuna gure herrientzat, nekazarientzat eta arrantzaleentzat 17
2.6 Azpiegiturak: epe-mugak, inbertsioak eta emaitzak. 19
2.7 Jarduera ekonomikoari mesede egingo dion fiskalitatea, inbertitzeko aukerak emango dituena 20

LASAITASUNEZ ETA ESKUBIDEEKIN BIZITZEA 22

3.1 Kale eta auzo seguruak. Gaitasun guztiak dituen Ertzaintza 23
3.2 Euskaditik kudeatutako migrazioa, eskubide eta erantzukizunekin 24
3.3 Benetako berdintasuna eta indarkeria matxistarik gabeko bizitza 25
3.4 LGTBIQ+ pertsonen eskubideak defendatzea eta diskriminazioari aurre egitea 26
3.5 Atzerapausorik gabeko giza eskubideak eta askatasunak 27

LORTUTAKOA ZAINTZEA 29

4.1 Pentsio duinak eta justizia kotizazio-karrera luzeentzako 30
4.2 Behar dugunean erantzungo duen osasun publikoa 31
4.3 Zaintzen dituztenak zaintzea. Bere lana aitortzea eta bere eskubideak babestea 32
4.4 Gaixotasun larrien eta mendekotasunaren aurreko babes eraginkorra 33
4.5 Amiantoaren biktimentzako bidezko eta atzerapen gehiagorik gabeko erreparazioa 34
4.6 Haurrak babestea eta belaunaldi guztien ongizatea bermatzea 34

HEMEN ERABAKI. HAN ENTZUNARAZI 36

5.1 Hitzartutakoa bete egiten da. Hemen erabakitzeko gaitasun gehiago 38
5.2 Ekonomia Ituna defendatzea. Itun politiko berri baterantz aurrera egitea 39
5.3 Justizia hurbilagoa eta Euskaditik erabakitzeko ahalmena duena 39
5.4 Egia, justizia eta erreparazioa. Kontuak ematen dituen demokrazia 40
5.5 Euskadi, ahots propioarekin Europan 41
5.6 Europako funtsak Euskadira iritsi eta Euskaditik kudeatu behar dira 41

EUSKADI ZAINDU

ZURI ARDURA ZAIZUNA. GUK DEFENDATUKO DUGUNA.

DEFENDATU. ADOSTU. EXIJITU.

Azaroaren 29ra begira, asko dugu jokoan. Jokoan daukagu Madrilen Euskadi nork defendatuko duen, euskal hiritargoaren interesak nork babestuko dituen eta datozen lau urteotan, emaitza onak lortzeko, ekinean nor arituko den. Batzuk blokeak, itunak edota Moncloan nor eseriko den hitzetik hortzera darabilten bitartean, **guk benetan ardura dizunari buruz hitz egin nahi dugu: zure etxebizitza, zure lanpostua, zure soldata, zure pentsioak, zure eskubideak eta Euskadiren etorkizuna.**

Euskadik bere beharrizan propioak ditu, bere lehentasunak eta bere ahotsa. Eta horiek denak irmo eta sendo defendatuko dituen ordezkaritza behar du, negoziatzeko gaitasuna izango duena, euskal hiritargoaren bizimodua eta bizi kalitatea hobetzeko akordioak lortuko dituena**.** Madrilera ez gara joango inoren laguntzaile izatera, ezta inoren gobernuri alfonbra gorririk jartzera ere. Euskadi defendatzera joango gara, agenda propio batekin eta une bakoitzean gure Herriarentzat onena dena erabakitzeko askatasunari eutsiz.

Printzipio argiak ditugu. EAJ-PNVk sekula ez du babestuko Vox-en eskutik osatutako gobernurik. Eskubide eta askatasunetan ez dugu atzera pausurik onartuko eta gure balore demokratikoei ez diegu uko egingo. Eskubideak murrizteko gogoz, gure autogobernua auzitan jartzeko edo Euskadiren kontrako erabakiak inposatzeko asmoz datorren eskuineko edo ultraeskuineko edozein gobernuren aurrean, tinko aurkituko gaituzte, aurre egingo diegu. Gure erakundeak defendatuko ditugu, gure nortasuna eta orain arte konkistatutako askatasunak babestuko ditugu, demokraziak eta parlamentuak ematen dizkiguten tresna guztiak baliatuz. Ez dugu atzera pausurik emango Euskadi atzean utzi nahi dutenen aurrean. Estatuko ezein alderdiri ere ez diogu txeke zuririk emango. Elkarrizketarako prest gaude, negoziatu eta akordioak adostuko ditugu, baldin eta Euskadiri mesede egiteko badira. Gure printzipioak ez dira aldatuko. Betikoak dira, Moncloan bat dela edo bestea dela.

Bizi-proiektu ona eraikitzeko aukera emango dizun Euskadi bat nahi dugu, non etxebizitza eskuratu ahal izango duzun, lanean irabazitakoarekin duintasunez bizitzeko aukera izango duzun, eta gazteek berton geratzeko eta etorkizuna berton garatzeko aukerak aurkituko dituzten. Industria sendoa, enpresa lehiakorrak eta kalitatezko enpleguak izango dituen Euskadi. Pentsio duinekin, zerbitzu publiko sendoekin eta behar dituztenentzako zainketekin. Kale eta auzo seguruak nahi ditugu, arduraz eta gizatasunez kudeatutako migrazioa, eta elkarbizitza, berdintasuna eta askatasunak babestuko dituen gizartea.

Herritarren arazoek erantzunak eta emaitzak eskatzen dizkigute. Ordaindu ahal duzun etxebizitza bat, hilaren amaierara iristea ahalbidetuko dizun enplegu bat, haren balioari eutsiko dioten pentsioak eta behar dituzunean erantzun ona emango dizuten zerbitzu publikoak. Lehentasun horiek defendatuko ditugu proposamen zehatzekin, gauza daitezkeen akordioekin eta parlamentuan gogor lan eginez. EAJ-PNVk behin baino gehiagotan erakutsi du Madrilen ahots propioa izateak aurrerapausoak dakartzala.

Horretarako, erabakitzeko gaitasuna behar dugu. **Autogobernua defendatzea da zuzen-zuzenean eragiten digun horri buruz erabakitzeko ahalmenari eustea**. Horregatik, Gernikako Estatutua osorik betetzea erreklamatzen jarraituko dugu, Euskal Ekonomia Ituna defendatuz eta Euskadiren nazio aitortzaren alde lan eginez. Tresna gehiago nahi ditugu gure arazoei erantzun ahal izateko, gure baliabideak kudeatzeko eta gure etorkizuna Euskaditik bertatik erabaki dezagun. Gure autogobernuak baliagarritasun zehatz bat duelako: pertsonen bizimodua hobetzea.

Hori da politika ulertzeko dugun modua, eta ondorengo hauek dira euskal hiritargoaren aurrean hitzeman ditugun KONPROMEZUak:

DEFENDATZEA Euskadiren eta euskal hiritargoaren interesak. Gure eskubideak, gure ongizatea, gure erakundeak eta erabakitzeko dugun gaitasuna defendatzea. Printzipio demokratikoak argi eta garbi izanik, irmotasun osoz eta guri dagokiguna beste inori erabakitzen utzi gabe.

ADOSTEA, emaitzak lortzeko. Euskadiren beharrak proposamen bihurtuz, proposamenak akordio bilakatuz eta akordioetatik hiritarrentzako benetako hobekuntzak lortuz.

EXIJITZEA adostutako guztia betetzea. Inbertsioak etor daitezela, gure eskuduntzak errespeta daitezela eta Euskadirekin hartutako KONPROMEZU guztiak errealitate bihur daitezela. Irmotasun, zorroztasun eta erabakimen berberarekin, Madrilen gobernuan dagoena dagoela.

Azaroaren 29an erabakiko dugu erantzukizun hori zeinek bereganatuko duen. **Eta, azaroaren 30ean, lanean hasiko gara: 1.461 egun ekimenak aurkezteko, akordioak negoziatzeko eta lortzeko, KONPROMEZU bakoitza defendatzeko eta hiritargoari kontu emateko.** Hauteskunde programa honek jasotzen ditu gure lehentasun guztiak eta Gorte Orokorretan defendatuko ditugun neurriak, Euskadik jarrai dezan izaten aukera, ongizate, elkarbizitza eta askatasunen herria.

A29an erabakiko duguna ez da soilik Madrilen nork gobernatuko duen. Egun horretan Euskadi ondoen nork defendatzen duen erabakitzen dugu. Zure interesak zeinek defendatzen dituen. Zuri ardura zaizunaren alde nork egiten duen.

Euskadi indartsu bat nahi dugu, bere etorkizuna erabakitzeko gaitasun nahikoa izango duena, entzunaraziko duen ahotsarekin. Eta gure helburua da ahots horrek emaitza onak lor ditzala.

DEFENDATZEA. ADOSTEA. EXIJITZEA

EUSKADI ZAINDU. DEFENDEMOS EUSKADI.

EUSKADI ZAINDU

EUSKADIREN ALDE EGITEKO BOST KONPROMEZU

01 **ZURE BIZITZA HEMEN ERAIKI AHAL IZATEA** 6 orr.	Etxebizitza, enplegua, soldatak, hezkuntza eta gazteek eta familiek beraien bizitza proiektua Euskadin eraikitzeko aukerak.
02 **LAN EGITEN ETA AURRERA EGITEN DUEN EUSKADI** 12 orr.	Industria, enpresak, energia, nekazaritza, itsasoa, azpiegiturak eta jasangarritasuna.
03 **LASAITASUNEZ ETA ESKUBIDEEKIN BIZITZEA** 22 orr.	Segurtasuna, elkarbizitza, migrazioa, pertsonen babesa eta eskubideak.
04 **LORTUTAKOA ZAINTZEA** 29 orr.	Osasuna, pentsioak, gizarte babesa eta belaunaldien arteko elkartasuna.
05 **HEMEN ERABAKI. HAN ENTZUNARAZI** 36 orr.	Autogobernua, demokrazia, justizia, erakundeak eta gure ahots propioa Europan.

01

1. KONPROMEZUA

ZURE BIZITZA BERTAN EGIN AHAL IZATEA

Etxebizitza, enplegua, soldatak, hezkuntza eta gazteek eta familiek beraien bizitza proiektua Euskadin eraikitzeko aukerak.

ATAL HONETAN

1.1 Etxebizitza: gehiegikeriekin amaitzea eta etxebizitza gehiago eraikitzea

1.2 Euskadin emantzipatzeak posible izan behar du

1.3 Soldata hobeak, enplegu duina eta lan-eskubideak

1.4 Aukerak zabalduko dituen hezkuntza

1.5 Ahotsa eta erabakitzeko gaitasuna izango duen gazteria

01

Lanpostu bat izatea nahikoa izan beharko litzateke etxebizitza bat ordaindu ahal izateko eta nork bere bizi proiektua hasteko. Gaur egun, hainbat gazte eta familientzat, alokairuak edo hipotekak soldataren zati handiegia eskatzen du. Etxebizitza eskuragarri gehiago nahi ditugu, erosteko edo alokatzeko modukoak, alokairuetan gehiegikeria gutxiago eta emantzipatzeko benetako aukera gehiago. Eta soldatak nahikoa izan beharko luke bizitzeko, aurrezteko eta familia bat osatzeko, hala erabakitzen baduzu.

Gure lehentasuna da etxebizitza eskuratzea ez dadila izan oztopo-lasterketa bat. Neurriak babestuko ditugu eraikuntza- eta birgaikuntza-proiektuak ugaritzen laguntzeko, hutsik dauden etxeak merkaturatzeko, jabeei segurtasuna emanez eta maizterren bermeak urratuko dituzten kontratuak saihestuz. Eskaintza zabalagoa eta arau argiak, hemen bizitzea ez dadin pribilegioa izan.

Lanean jartzen duzun esfortzuaren fruitua hile amaieran nabaritu ahal izatea ere nahi dugu. Bizitzaren kostuaren araberako soldatak defendatuko ditugu, lan baldintza duinekin eta enpleguarekin konektatuta egongo den prestakuntzarekin. Hezkuntzak eta Lanbide Heziketak ateak irekitzeko balio behar dute, inor aukera baten zain utzi gabe.

Emantzipatzeko ez litzateke behar familiaren laguntza etengabe jasotzea. Nahi duguna da gazteek eurek erabaki ahal izatea etxetik noiz aterako diren, eta familiek eskura izan ditzatela bizitza pertsonala eta lana uztartzeko eta etxekoak zaintzeko aukerak. Horregatik, lehentasun berean lotzen ditugu etxebizitza, enplegua eta gizarte babesa: zure bizitza berton egin ahal izatea.

Hori lortzeko, behar besteko erreformak eta baliabideak erreklamatuko ditugu Madrilen, euskal erakundeek eraginkortasunez jardun ahal izan dezaten, beren eskuduntzak errespetatuz. Erabakiek ekarri beharko dituzte etxebizitza gehiago, diru-sarrera hobeak eta benetako aukerak.

Hona hemen gure KONPROMEZUa: etorkizuna ez dadila hitz hutsa izan, eta Euskadin bizi-proiektua egitea berton bizi eta lan egiten dutenen eskura egon dadila berriz.

GURE KONPROMEZUAK

1.1 Etxebizitza: gehiegikeriekin amaitzea eta etxebizitza gehiago eraikitzea

Etxebizitza bat aurkitzea errazagoa izatea nahi dugu, alokatzeko prozesuak arau argi eta garbiak izan ditzala. Neurri zehatzak defendatuko ditugu eskaintza handitzeko, iruzurrezko jokaerei aurre egiteko eta bizitokia behar duten guztiak babesteko.

PROPOSATZEN DITUGUNAK

ETXEBIZITZEN ESKAINTZA HANDITZEA

01 Hirigintza-izapideak arintzea, etxebizitza berriak eraikitzea errazteko, arrazoizko epeekin eta legezko bermeekin.

02 Etxebizitza hutsak merkaturatzen laguntzea eta eraikinak birgaitzea, bizitegi-eskaintza handitzeko.

ALOKAIRUA ARAUTZEA ETA GEHIEGIKERIAK SAIHESTEA

03 Sasoiko kontratuetan ez dadila iruzurrik egin, ohiko etxebizitzaren alokairuaren bermeak ekidin ez daitezen.

04 Sasoiko alokairuak eta alokairu turistikoak arautzea, bizitegi-alokairuaren merkatuari etxebizitzarik ken ez diezaioten.

05 Etxebizitza garestitzen duten eta alokairua eta erosketa oztopatzen duten espekulazio-praktikak murriztea.

BERMEAK ETA BIZITEGI-BABESA

06 Maizterrei eta jabe txikiei segurtasun juridikoa ematea, ohiko alokairua erraztera begira.

07 Familia kalteberei bizitegi-alternatibak eskaintzea, erantzukizun osoa jabe txikien bizkarrean jarri gabe.

1.2 Euskadin emantzipatzeak posible izan behar du

Gazteen eskubidea da beren bizi-proiektua autonomia osoz garatzea. Etxebizitza eskuratzeko aukera izan dezatela, baldintza duinetan lan egin dezatela eta non eta nola bizi nahi duten erabaki ahal izan dezatela.

PROPOSATZEN DITUGUNAK

LEHENENGO ETXEBIZITZA ESKURATZEA

01 Neurri espezifikoak sustatzea gazteek beren lehenengo etxebizitza eskura dezaten, bai alokairuan, bai jabetzan.

02 Etxebizitza-politika publikoek emantzipazio-aukera desberdinak jasotzen dituztela ziurtatzea, babestutako alokairua gazteek eskura duten aukera bakarra izatea saihestuz.

ENPLEGUA ETA AUTONOMIA EKONOMIKOA

03 Prestakuntzaren eta enpleguaren arteko lotura hobetuko duten neurriak bultzatzea, gazteak kalitatezko lanpostuetan sar daitezen erraztuz, haien prestakuntzarekin bat datozenetan.

GAZTE-IKUSPEGIA ETA FINANTZAKETA

04 **Estatuaren etxebizitza, enplegu, soldata eta gizarte-babeseko erreformetan, gazteen emantzipazioa lehentasuntzat hartzea**, eta erabaki horiek gazteek modu independentean bizitzeko duten gaitasunari nola eragiten dioten ebaluatzea.

05 Emantzipazio-politika egonkorrak eta finantzaketa nahikoa dutenak sustatzea, euskal erakundeen ekimenak osatzeko eta haien eskumenak errespetatzeko.

1.3 Soldata hobeak, enplegu duina eta lan-eskubideak

Lan egitearekin nahikoa izan beharko litzateke etxebizitza ordaintzeko, eguneroko gastuei aurre egiteko eta aurrezteko. Euskadiko bizitzaren kostuarekin bat datozen soldatak, enplegu egonkorrak eta beteko diren lan-eskubideak defendatuko ditugu.

PROPOSATZEN DITUGUNAK

SOLDATAK ETA NEGOZIAZIO KOLEKTIBOA

01 Euskadirentzako estatus politiko berri baten esparruan, gutxieneko soldata propioa ezartzeko eskumen osoa eskatzea, bizi-kostuari egokitua eta, betiere, Estatuko gutxienekoaren gainetik. Haren definizioa elkarrizketa sozialaren bidez bultzatzea, sindikatuen eta enpresa-erakundeen parte-hartzearekin.

02 Lan-harremanen esparru propioa eta euskal hitzarmen kolektiboen nagusitasuna babestea, legez aurreikusitako baldintzetan, langileentzako baldintza onuragarriagoak ezartzen dituztenean.

03 Negoziazio kolektiboa bultzatzea, produktibitate-hobekuntzak soldata hobeak, erosteko ahalmen handiagoa eta sortutako balioaren banaketa orekatua izan daitezen.

LAN-ESKUBIDEAK BETETZEA

04 Laneko abusuak hobeto hautematea eta zehatzea, eta Lan Ikuskaritza indartzea, laneko iruzurrari, kontratazio irregularrari, autonomo faltsuei, ezkutuko ekonomiari eta lan-araudia ez betetzeari aurre egiteko.

05 **Laneko arriskuen prebentzioa eta laneko osasun fisiko eta mentalaren babesa hobetzea**, osasun-zerbitzuen, mutuen eta Gizarte Segurantzaren arteko koordinazioa indartuz.

06 Ordainsarien gardentasunari buruzko Europako araudiaren aplikazioa ziurtatzea, emakumeen eta gizonen arteko soldata-desberdintasunak hautemateko eta zuzentzeko.

07 **Laneko jazarpenari, sexu-jazarpenari eta diskriminazio-jazarpenari aurre egiteko prebentzioa eta jarduna indartzea**, enpresetan protokolo eraginkorrak bermatuz.

PRESTAKUNTZA ETA PRAKTIKAK

08 Langileei etengabeko prestakuntzarako eta lanbide-prestakuntza eguneratzeko aukera ematea, aldaketa teknologiko eta produktiboetara egokitzeko.

09 Prestakuntza-praktiken arauketa sustatzea, ikasleen eskubideak bermatzeko eta hezkuntza-izaerari eusteko, Euskadiren gaitasunak eta Lanbide Heziketa Dualaren funtzionamendua errespetatuz.

LANGABEZIAREN AURREKO BABESA

10 **Langabezia-prestazioaren estaldura gehienez 36 hilabetera arte zabaltzea**, enplegagarritasuna hobetzeko prozesuekin lotuta eta lan-merkatura bueltatzeko zailtasun handienak dituzten pertsonen babesa indartuta.

PRODUKTIBITATEA, ABSENTISMOA, LEHIAKORTASUNA ETA LAN ONGIZATEA

11 Administrazio, sindikatu eta enpresa elkarteen parte-hartzearekin, lan produktibitatea, absentismoa, lehiakortasuna eta soldatak aztertzea, eta prebentzio eta kontrol-neurriak proposatzea, baita langileen ongizate fisiko eta mentala hobetuko duten ekintzak ere.

12 Itundutako soldata-hobekuntzek kontratatutako zerbitzu publikoak arriskuan jartzea saihestea: kasu estrategiko eta justifikatuetan, kontratuen prezioa eguneratzea ahalbidetzea, kostu horiek estaltzeko, eta enplegua nahiz zerbitzuaren jarraitutasuna bermatzea.

1.4 Aukerak zabalduko dituen hezkuntza

Aukera berdintasuna bermatuko duen hezkuntza defendatuko dugu, pertsonak egokitasunez prestatuko dituena beren talentua garatzeko aukera izan dezaten eta gizartean parte hartze aktiboa izan dezaten. Euskadik bere hezkuntza eredu propioa eraikitzeko aukera izan behar du.

PROPOSATZEN DITUGUNAK

HEZKUNTZA-EREDUA ETA GAITASUNAK

01 **Euskadiren hezkuntza-eskumenak babestea**, euskal erakundeei dagozkien erabaki-eremuetan Estatuaren interferentziak saihestuz.

02 Haurren eta nerabeen eskubideak eta aukera-berdintasuna bermatuko dituen hezkuntza inklusiboa, eleanitza eta kulturartekoa sustatzea.

03 **Hezkidetza eta hezkuntza afektibo-sexuala berdintasunean indartzea**, aniztasunarekiko errespetua sustatuz eta edozein diskriminazio- eta indarkeria-moduren prebentzioa bultzatuz.

BEKAK ETA AUKERA-BERDINTASUNA

04 **Beken Euskal Sistemaren araugintza-gaitasuna defendatzea**, Euskadiko errealitatera egokitutako ikasketei laguntzeko politika propioa mantentzeko.

LANBIDE HEZIKETA ETA UNIBERTSITATEA

05 **Lanbide Heziketa Duala indartzea**, prestakuntza-zentroen eta enpresen arteko lankidetza eta enplegu-aukerekiko lotura bultzatuz.

06 Unibertsitateen eta enpresen arteko lankidetza bultzatzea, prestakuntza, ikerketa eta enplegu kualifikatua sortzea sustatuz.

07 Euskadik bere unibertsitateen gobernantzari buruz erabakitzeko duen gaitasuna defendatzea eta Europako unibertsitate-proiektuetan parte har dezan bultzatzea.

1.5 Ahotsa eta erabakitzeko gaitasuna izango duen gazteria

Gazteek aukera guztiak izan beharko lituzkete beren bizitzan eragin zuzena duten erabakietan. Politika publikoetan beren proposamenek benetako ondorioak izatea nahi dugu.

PROPOSATZEN DITUGUNAK

ERABAKI PUBLIKOETAN PARTE HARTU AHAL IZATEA

01 Gazteek politika publikoen prestaketan, jarraipenean eta ebaluazioan parte hartzeko mekanismo eraginkorrak bultzatzea.

02 **Gazteen parte-hartzea indartzea bizitza publikoan eta demokratikoan**, erakundeek beren proposamenak entzun eta kontuan hartuko dituzten espazioak bermatuz.

GAZTEEN IKUSPEGIA LEGEETAN

03 **Estatuko legegintza-ekimenetan gazteen ikuspegia txertatzea**, bereziki etxebizitza, enplegu, hezkuntza, ikerketa eta gizarte-babesari dagokienez.

02

2. KONPROMEZUA

LAN EGITEN ETA AURRERA EGITEN DUEN EUSKADI

Industria, enpresak, energia, nekazaritza, itsasoa, azpiegiturak eta jasangarritasuna.

ATAL HONETAN

2.1 Industria sendoa eta erabaki-guneak Euskadin egon daitezela

2.2 Ekintzailetzan ari direnei, enplegua sortzen dutenei eta gure negozioak bizirik mantentzen dituztenei babesa ematea

2.3 Energia lehiakorra gure industriarentzat eta eskuragarria familientzat

2.4 Ingurumena babestuko duen trantsizio ekologikoa eta aukerak sortuko dituena

2.5 Etorkizuna gure herrientzat, nekazarientzat eta arrantzaleentzat

2.6 Azpiegiturak: epe-mugak, inbertsioak eta emaitzak.

2.7 Jarduera ekonomikoari mesede egingo dion fiskalitatea, inbertitzeko aukerak emango dituena

Euskadik aberastasuna eta kalitatezko enplegua sortzen jarraitzea nahi dugu. Horretarako beharko ditugu berton inbertitu, produzitu eta hazi ahal izango diren enpresak eta, horri lotuta, produktibitatearen arabera igoko diren soldatak jasoko dituzten langileak. **Ekonomia sendo bat poltsikoan nabaritu beharko litzateke:** nomina hobeak, energia eskuragarria eta etorkizuna duten negozioak.

Industria lehiakorra defendatuko dugu, sare elektriko nahikoekin eta inbertsioak atzera botako ez dituzten kostuekin. **Produkzio-sarea babestuko dugu: enpresa txiki eta ertainak, langile autonomoak eta kooperatibak**, eta laguntza emango diegu beren jarduerari eutsi ahal izan diezaioten, kontratu berriak eginez eta aldaketa teknologikoei ondo erantzunez.

Funtzionatuko duten azpiegiturak ere exijituko ditugu. **Trenbide-garraioan gertatzen den atzerapen bakoitzak, bete gabe uzten den inbertsio bakoitzak berdin kaltetzen baititu lanera doazen langileak** eta salgaiak garraiatu behar dituzten enpresak. Behar bezala amaitutako lanak nahi ditugu, epeak publiko egin daitezela eta zerbitzu fidagarriak berma daitezela.

Hori lortzeko, erabaki zehatzak behar ditugu: energia prezio lehiakorretan, gure industriaren beharrei erantzuteko gai diren sare elektrikoak, enpresa txiki eta ertainei eta autonomoei laguntzea, administrazio-oztopo gutxiago eta produktibitatea, soldata onak eta eskubideak uztartzen dituen lan-esparrua.

Etorkizun ona ere nahi dugu gure herrientzat eta kostaldeko komunitateentzat. Nekazaritzak, abeltzaintzak eta arrantzak elikagaiak ekoizten dituzte, enplegua sortzen dute eta gure lurraldea bizirik mantentzen dute. Errentagarritasuna defendatzea, belaunaldien arteko erreleboa erraztea eta Europako erabakietan parte hartzen dutela bermatzea, Euskadiren funtsezko zati bat defendatzea da.

Eta, gure herriak merezi dituen azpiegiturak behar ditugu. **Euskadik ezin du Estatuaren atzerapenen ondorioak ordaintzen jarraitu**. Euskal Y-a, trenbide-konexioak, portuak, aireportuak eta azpiegitura logistikoak beharrezko inbertsioak dira gure ekonomiarako eta milaka pertsonen mugikortasunerako. Hartutako KONPROMEZUak bete egin behar dira.

EAJ-PNVk jarraituko du kalitatezko enplegua sortu, berritu, esportatu eta sortuko duen Euskadi defendatzen. Europarekin konektatutako Euskadi, lehiatzeko prest dagoena eta behar dituen azpiegiturei eta baliabideei buruz erabakitzeko gai dena.

GURE KONPROMEZUAK

2.1 Industria sendoa eta erabaki-guneak Euskadin egon daitezela

Euskal industriak beharrezko ditu inbertsioak, energia lehiakorra eta bere erabaki propioak hartzeko ahalmena. Bere etorkizuna defendatuko dugu, bai eta sortzen duen enplegua ere.

PROPOSATZEN DITUGUNAK

INBERTSIOA ETA INDUSTRIA-ERROTZEA

01 **Euskal industria indartzea**, inbertsioa, berrikuntza eta modernizazio produktiboa erraztuz, gure errealitatea kontuan hartuko duen legeria industrialaren bidez.

02 Estatuak partaidetza edo finantzaketa publikoa duten euskal enpresekin hartu dituen KONPROMEZUak betetzen direla ziurtatzea, Euskadiko industria-jarduera, enplegua eta erabakiguneak berton geratzen direla defendatuz.

03 Krisi- edo eraldaketa-prozesuek kaltetutako eskualdeen etorkizun industriala babestea, hala nola Aiaraldearena, inbertsioen, berrikuntzaren, deskarbonizazioaren, lurzoru industrialaren eskuragarritasunaren eta inplikatutako eragileekiko elkarrizketaren bidez.

BERRIKUNTZA ETA MODERNIZAZIO TEKNOLOGIKOA

04 **Berrikuntza eta garapen teknologikoko Estatuko programak gure industriaren beharretara egokitzea**, euskal enpresei erraztasunak emanez digitalizaziorako, automatizaziorako, ikerketarako eta teknologia berrietarako finantzaketa izan dezaten.

05 Enpresa txiki eta ertainen modernizazio teknologikoa bultzatzea, soluzio digitalak, adimen artifiziala eta ekoizpen-prozesu eraginkorragoak eta iraunkorragoak txertatzen lagunduz.

KOOPERATIBAK ETA NAZIOARTEKOTZEA

06 **Euskal kooperatiben eredua babestea eta sustatzea**, Estatuko legeriak eredu horren berezitasunak onartzen dituela eta kalitatezko enplegua garatzen, errotzen eta laguntzen duela bermatuz.

07 **Euskal enpresei nazioartekotzeko ematen zaien laguntza areagotzea**, merkatu berrietara sartzea, esportazioak eta hornitzaileak dibertsifikatzea eta Europako industria-proiektuetan parte hartzea erraztuz.

2.2 Ekintzailetzan ari direnei, enplegua sortzen dutenei eta gure negozioak bizirik mantentzen dituztenei babesa ematea

Enpresa bat sortzea, mantentzea eta hazi araztea errazagoa izatea nahi dugu. Eta langile autonomoek behar bezalako gizarte babesa izan dezatela.

PROPOSATZEN DITUGUNAK

SORTZEN, HAZI ARAZTEN ETA FINANTZATZEN LAGUNTZEA

01 **Burokrazia murriztea eta** enpresak eta negozioak sortzea, handitzea eta kudeatzea **zailtzen duten administrazio-bikoiztasunak ezabatzea**.

02 **Enpresa txiki eta ertainei eta langile autonomoei finantzaketa lortzeko aukerak hobetzea**, Kreditu Ofizialeko Institutuaren ildoak eta inbertitzeko, instalazioak modernizatzeko eta jarduera zabaltzeko berme-tresna publikoak indartuz.

03 **Enpresa txiki eta ertainei hazteko orduan planteatzen zaizkien oztopo arautzaileak ezabatzea**, enpresa-lankidetza, proiektu partekatuak eta jarduera ekonomiko berrien sorrera bultzatuz.

LANGILE AUTONOMOAK BABESTEA

04 **Langile autonomoek** beren jarduera amaitzen dutenean **jaso behar duten babesa hobetzea**, eta, pixkanaka, langabezia-prestaziora hurbiltzen joan daitezela, baldintzak sinplifikatuz eta, beren borondatearen kontra lana utzi behar dutenean, prestazioak jasotzeko bideak erraztuz.

05 **Jarduera uzteagatiko prestazioaren eta enpresa-proiektu berri baten hasieraren arteko aldi baterako bateragarritasuna ahalbidetzea,** pertsona autonomoek berriz ekiteko aukera izan dezaten ahalbidetuz.

BELAUNALDI-ERRELEBOA ETA ENPRESA-JARRAITUTASUNA

06 **Enpresen eta negozio bideragarrien belaunaldi-erreleboa erraztea**, bereziki familiako negozioen kasuan jarraitutasunik ezaren ondoriozko itxierak saihestuz eta dauden enpleguak babestuz.

07 Plantillak kooperatiba edo lan-sozietateen bidez bideragarriak diren enpresez arduratu daitezen erraztea, horretarako langabezia-prestazioaren kapitalizazioa erabiliz.

2.3 Energia lehiakorra gure industriarentzat eta eskuragarria familientzat

Energia nahikoa, segurua eta prezio lehiakorrean ez badugu, ezin da industriaren etorkizunaz hitz egin. Euskadik beharrezko du energiari buruz hartuko diren erabakiek Euskadiko enpresen eta hiritargoaren benetako beharrei erantzutea.

PROPOSATZEN DITUGUNAK

SARE ELEKTRIKOAK ETA PLANGINTZA

01 Euskadiko sare elektrikoetako inbertsioak azkartzea, industria berrietarako, enpresa-zabalkuntzetarako, elektrifikaziorako eta bizitegi-eskarirako gaitasun nahikoa bermatuz.

02 **Estatuko energia-plangintza eta Energiaren eta Klimaren Plan Nazional Integratua berrikustea,** eta horietan txertatzea industria-beharrak, horniduraren segurtasuna eta lehiakortasun ekonomikoa.

03 **Jarraipen-mekanismoak, pizgarriak eta zigorrak ezartzea, planifikatutako sare elektrikoak gauzatzen direla bermatzeko**, onartutako inbertsioek justifikaziorik gabeko atzerapenak metatzea saihestuz.

04 **Sare elektrikoetarako sarbide- eta konexio-prozedurak arintzea**, industria-proiektu bideragarriei lehentasuna emanez eta eskura dagoen gaitasunarekin espekulatzea saihestuz.

05 Energia-biltegiratzea bultzatzea eta beharrezko gaitasun-mekanismoak aktibatzea, sistemaren egonkortasuna indartzeko eta hornidura elektrikoa bermatzeko.

KOSTUAK ETA INDUSTRIAREN LEHIAKORTASUNA

06 **Elektrizitatearen gaineko Zerga Berezia modu iraunkorrean %0,5era murriztea**, Europako araudiak baimendutako mugen barruan.

07 **Industriako CO_2-ari dagozkion zeharkako kostuak konpentsatzeko Europako araudiak baimendutako gehienekoa erabiltzea**, haren lehiakortasuna zaintzen lagunduz.

08 Eraginkortasun handiko industria-kogenerazioari laguntzeko araubide iragankorra ziurtatzea eta enkante berriak bultzatzea, instalazioen jarraitutasuna eta modernizazioa bultzatuz.

09 **Euskadin gas naturalaren hornidura- eta banaketa-azpiegiturak indartzea,** gaitasun operatiboa hobetzeko, horniduraren segurtasuna bermatzeko eta euskal industriaren energia-beharrei erantzuteko beharrezkoak diren inbertsioak erraztuz.

10 Biometanoa, hidrogeno berriztagarria eta emisio txikiko beste erregai batzuk garatzen laguntzea, bereziki prozesu industrialetarako eta elektrifikatzen zailak diren garraioetarako, fiskalitate pizgarria barne.

KONTSUMITZAILEAK ETA ERREGULAZIOA

11 **Kalteberatasun-egoeran dauden energia-kontsumitzaileei ematen zaien babesari eustea**, bonu sozial elektriko eta termikoak barne, eta gas naturalaren azken baliabideko tarifari eustea.

12 **Energiaren Batzorde Nazionala erregulatzaile independente gisa berrezartzea**, merkatuaren ikuskapena eta kontsumitzaileen babesa indartuz.

2.4 Ingurumena babestuko duen trantsizio ekologikoa eta aukerak sortuko dituena

Euskadi industrial eta iraunkorra nahi dugu. Trantsizio ekologikoak berarekin ekarri behar du isurketak murriztea, gure baliabideak babestea eta aukera ekonomiko berriak erraztea, jarduera produktiboa arriskutan jarri gabe.

PROPOSATZEN DITUGUNAK

ERAIKINAK, AUTOKONTSUMOA ETA MUGIKORTASUNA

01 Eraikinen birgaitze energetikoa bultzatzea, Eraikuntzaren Kode Teknikoa eguneratuz eta Eraikinak Berritzeko Plan Nazionala garatuz.

02 **Autokontsumo partekatua ahalbidetzea eta energia-komunitateak sortzeko erraztasunak** ematea, izapidetze-epeak murriztuz eta kontsumotik hurbil dagoen sorkuntza berriztagarria bultzatuz.

03 **Garraioak eta klimatizazioa elektrifikatzen laguntzea**, euskal erakundeen eskumenekin bateragarriak diren laguntza eta pizgarri fiskalen programen bidez.

EKONOMIA ZIRKULARRA ETA LURZORUAK BERRESKURATZEA

04 Ekonomia zirkularra eta materialen berrerabilera bultzatzea, konponketa, birziklapena, hondakinen balorizazioa eta horiek industria-prozesu berrietan aprobetxatzea lagunduz.

05 Degradatutako industria-lurzoruak berreskuratzen laguntzea, jarduera ekonomiko eta sozial berrietarako berrerabiltzea erraztuz.

KLIMA-ALDAKETARA EGOKITZEA ETA BIODIBERTSITATEA ZAINTZEA

06 Klima-aldaketara egokitzeko estrategia bat bultzatzea, finantzaketa nahikoarekin, uholdeak, denboraleak, suteak eta muturreko fenomeno meteorologikoak prebenitzeari lehentasuna emanez.

07 **Ibaien, basoen, hezeguneen, naturguneen eta itsas ekosistemen babesa bermatzea eta lehengoratze-prozesuak indartzea**, biodibertsitatearen kontserbazioa hobetuz.

ITSASERTZA ETA URA BABESTEA

08 Kostaldeei buruzko Legearen erreforma integrala bultzatzea, segurtasun juridikoa emateko, itsasertza klima-aldaketara egokitzeko eta Euskadiren eskumenak errespetatzeko.

09 Euskadik kostaldea babesteko interes orokorreko inbertsioak programatu eta egikaritu ditzan sustatzea, dagozkion baliabide ekonomikoekin.

10 Euskal kostaldea egokitzeko eta babesteko plan bat bultzatzea, higaduraren, denboraleen, uholdeen eta itsas mailaren igoeraren aurrean.

11 **Ur-hornidura, saneamendu eta arazketako inbertsioak areagotzea**, sareen eraginkortasuna, presen segurtasuna eta kutsaduraren prebentzioa hobetuz.

2.5 Etorkizuna gure herrientzat, nekazarientzat eta arrantzaleentzat

Nekazari, abeltzain eta arrantzalerik gabe ez dago etorkizunik, ez gure herrientzat ez eta gure kostako komunitateentzat ere. Lehen sektore errentagarria defendatzen dugu, belaunaldien arteko erreleboarekin eta besteekin lehiatzeko gaitasunarekin.

PROPOSATZEN DITUGUNAK

NEKAZARITZA, ABELTZAINTZA ETA ELIKADURA-KATEA

01 2028-2034 epealdirako Nekazaritza-Politika Bateratua ziurtatzea, Euskadirentzat Plan Estrategiko propioa aitortuko duena, euskal erakundeek kudeatu, programatu eta

kontrolatzeko ahalmena izango duena eta finantzaketa nahikoa eta bereizia izango duena.

02 Merkataritza-jarduera desleialen aurrean babesa indartzea, ekoizleen eta kooperatiben negoziazio-gaitasuna hobetzea eta produkzio-kostuak kontuan hartuko dituen ordainsaria bermatzea.

03 **Nekazaritzan eta abeltzaintzan belaunaldien arteko erreleboa erraztea**, sektorean sartzen diren gazteentzako kotizazio murriztuen, ustiategiak eskualdatzeko neurrien eta lurra eskuratzeko laguntzen bidez.

04 Inportatutako produktuetarako merkataritza-baldintza baliokideak sustatzea, sektore sentikorrenen kontrolak, trazabilitatea eta babes-mekanismoak indartuz.

05 Animalien osasunerako, nekazaritzako aseguruetarako eta larrialdi-egoeretarako finantzazioa ziurtatzea, kostuak euskal erakundeei eta ustiategiei soilik ez egozteko.

06 Arabako Errioxaren etorkizuna babestea, errentagarritasun- eta merkaturatze-neurriak bultzatuz eta ardoen etiketetan eta identifikazioan jatorriaren bereizketa indartuz.

BASOEN KUDEAKETA

07 **Basogintza-sektorea eta zuraren industria modernizatzen laguntzea**, kudeaketa iraunkorra, berrikuntza eta tokiko baliabideen aprobetxamendua bultzatuz.

ARRANTZA-POLITIKA ETA KUOTAK

08 Euskal ontzidiaren bideragarritasuna bermatuko duen Arrantza Politika Erkidearen berrikuspena bultzatzea, Europako finantzaketa nahikoa eta espezifikoarekin, araudi-egonkortasunarekin eta irizpide zientifiko eta sozioekonomikoetan oinarritutako erabakiekin eta arrantza-sektorearen parte-hartzearekin.

09 2022/1614 (EB) Erregelamenduak eragiten dien ipar-ekialdeko Atlantikoko 87 eremuetan hondoko arrantzarako Europak egiten dituen murrizketak berrikustea, ebaluazio zientifiko eguneratuak eta arrantzaleen ezagutza txertatuz.

10 Arrantza-kuoten bidezko banaketa eta kudeaketaren malgutasun handiagoa lortzeko lan egitea, harrapaketa historikoei eta arrantza-modalitateen beharrei erreparatuta.

ONTZIDIA, ENPLEGUA ETA GIZARTE-BABESA

11 **Euskal arrantza-ontzidiaren berrikuntza erraztea**, eskura dagoen arrantza-ahalmena erabiliz (GT eta kW) eta ontzien segurtasuna, lan-baldintzak, energia-eraginkortasuna eta bizigarritasuna hobetuz.

12 **Itsasoko langileen gizarte-babesa hobetzea**, arrantzako eta merkaturatzeko autonomoentzat erretiro-koefiziente murriztaileak aitortzea barne, eta sektoreko emakumeentzako neurri espezifikoak inplementatzea.

13 **Laguntzak ezartzea energia-kostuak, debekualdiak eta arrantza-geldialdiak ohiz kanpo handitzen direnerako**, eta eragindako kolektiboetara iristen direla bermatzea.

14 **Legez kanpoko arrantzari eta lehia desleialari aurre egitea**, inportazioei ingurumen-, lan- eta osasun-berme baliokideak eskatuz, eta Elikadura Katearen Legea indartzea, ekoizpen-kostuak estaliko dituzten prezioak bermatzeko.

15 **Belaunaldien arteko erreleboa eta itsasoaren eta arrantzaren arteko prestakuntza bultzatzea,** gazteei arrantza-jarduerarako sarbidea eta sektoreko enpresen jarraipena erraztuz.

2.6 Azpiegiturak: epe-mugak, inbertsioak eta emaitzak.

Euskadiko azpiegiturek ezin dute jarraitu legegintzaldiz legegintzaldi behin eta berriz atzeratzen diren erabakiak betetzeko zain. Atzerapen bakoitzak bere ondorioak ditu: behar den zerbitzua ematen ez duten trenak, guztiz baldintzatuta dauden proiektu industrialak, errepidetik garraiatu behar diren salgaiak eta etengabe galtzen diren aukera ekonomikoak.

EAJ-PNVk Estatuari exijituko dio Euskadirekin hitzeman dituen KONPROMEZUak bete ditzala. Hitzemandako inbertsioak eginda nahi ditugu, epeak publiko egin ditzatela eta erantzukizunak argi eta garbi egon daitezela. Eta defendatu egingo dugu euskal erakundeen esku egon dadila gure hiritargoari zerbitzua ematen dioten azpiegiturak kudeatzeko ahalmena.

02

PROPOSATZEN DITUGUNAK

BIDAIARIENTZAKO TRENBIDE-GARRAIOA ETA LURRALDEEN ARTEKO LOTURAK

01 Euskal Y-a beste atzerapenik gabe amaitzea, egikaritze-egutegi egiaztagarriarekin, Bilboko eta Gasteizko lurpeko sarbideei buruzko akordioak errespetatuz eta Iruñearekiko lotura bermatuz.

02 **Oso-osorik Euskaditik igarotzen diren aldiriko tren-azpiegituren transferentzia burutzea**, horien kudeaketa, mantentzea, irisgarritasuna eta euskal garraio-sistemarekiko koordinazioa hobetzeko.

03 Garraio Ministerioari KONPROMEZUak bete ditzala eskatzea, trenbide-pasaguneak kentzeko, batez ere Enkarterrin eta Zallan, eta horiek gauzatzeko epe lotesleak ezartzea.

04 Martuteneko geralekuaren eta aurreikusitako bide berriaren lekualdaketa sustatzea, Donostiako jarduketa horien atzerapenei amaiera emanez.

05 Loiolako Erriberako aldageltokia eraikitzeko akordioa betetzen dela ziurtatzea, Estatuaren, Eusko Jaurlaritzaren eta Gipuzkoako Foru Aldundiaren lankidetzaren bidez.

06 Irun Bidea 2030 proiektua bultzatzea, trenbidearen eta hiriaren eraldaketa integratuz eta beharrezko trenbide-espazioen liberazioa erraztuz.

07 Trenbide-garraioaren irisgarritasun unibertsala ziurtatzea, geltokietan oztopoak kenduz eta gurpildun materiala mugikortasun urriko pertsonentzat egokituz.

SALGAIAK ETA TRENBIDE-LOGISTIKA

08 Atlantikoko trenbide-korridorean konprometitutako inbertsioen gauzatzea sustatzea, Euskadi iberiar penintsularen eta Europaren arteko trenbide-lotura estrategiko gisa sendotuz.

09 Bilboko hegoaldeko trenbide-saihesbidea lehentasunez egingo dela ziurtatzea, hiri-inguruneetako salgaien trafikoa murrizteko, Bilboko Portuarekiko lotura hobetzeko eta bidaiari-zerbitzuetarako edukiera askatzeko.

10 Jundizko Plataforma Multimodala bultzatzea, haren logistika- eta trenbide-ahalmena indartuz, Atlantikoko trenbide-korridorearen parte den azpiegitura gisa.

11 **Bilboko eta Pasaiako portuen eta Lezo-Gaintxurizketako nodo logistikoaren trenbide-loturak garatzea**, Europako sarearekiko elkarreragingarritasunean aurrera eginez.

AIREPORTUAK

12 Inbertsio eta garapen-gaitasun gehiago sustatzea Forondako aireporturako, logistika-, industria- eta bidaiari-jarduera indartuz, proba-ingurunea eta nazioarteko konektibitatea eraginkortasunez abiaraziz.

13 **Euskal aireportu-eredu koordinatu bat sustatzea**, Euskadiri erabakitzeko ahalmen handiagoa emango diona Bilbo, Donostia eta Gasteizko plangintzari, inbertsioei eta konektibitateari buruz, eta inguruko aireportuekin elkarlanean arituz.

PORTUEN KUDEAKETA ETA LEHENGORATZE-LANAK

14 Bilboko eta Pasaiako portuak kudeatzeko autonomia handiagoa bermatzea, eta Euskaditik kudeaketa integrala lortzea. Pasaiaren kasuan, interes orokorreko portu gisa desklasifikatzea sustatuko dugu, transferentzia ahalbidetzeko.

15 Pasaiako badia berroneratzea bultzatzea eta laguntzea, erakunde eskudunen arteko akordioen eta hiri, portu- eta ingurumen-beharrak integratuko dituen plangintzaren bidez.

MUGIKORTASUN ELEKTRIKOA ETA ERREPIDEKO GARRAIOA

16 **Ibilgailu elektrifikatuak erosteko laguntza egonkorrak mantentzea**, erosteko unean zuzenean aplikatzea erraztuz eta euskal erakundeen kudeaketa-eskumenak errespetatuz.

17 Garraio astun eta profesionaleko flotak berritzen laguntzea, kamioientzako, autobusentzako eta emisio gutxiagoko ibilgailuentzako urte anitzeko laguntzen bidez.

18 **Ibilgailu elektrikoak kargatzeko guneen hedapena bizkortzea**, batez ere korridore estrategikoetan, industrialdeetan eta garraio astuneko bideetan.

19 **15/2009 Legea aldatzea, errepideko bidesarien kostuak garraioaren bezeroei jasanarazi ahal izango zaizkiela bermatzeko**, eta garraio-enpresei soilik ez eragitea.

Euskadik azpiegiturak amaituta behar ditu, mantentze lan egokiarekin eta ondo kudeatuta. Ez dugu onartuko Estatuak hartu dituen KONPROMEZUak datarik gabeko iragarpen bihurtzea. KONPROMEZUak bete daitezela exijituko dugu, inbertsioak eta egutegiak zehatz-mehatz jasota.

2.7 Jarduera ekonomikoari mesede egingo dion fiskalitatea, inbertitzeko aukerak emango dituena

Erakundeek beren baliabide propioak erabili ahal izatea nahi dugu, euskal hiritargoaren beharrei erantzun egokiak emateko. Fiskalitateari dagokionez, erosteko ahalmena babestu eta jarduera ekonomikoa ahalbidetuko duen zerga-sistema babestuko dugu.

PROPOSATZEN DITUGUNAK

ONDASUN ETA ZERBITZUEN FISKALITATEA

01 Oinarrizko ondasun eta zerbitzuen BEZaren erreforma integrala bultzatzea, oinarrizko elikagai jakin batzuei (arraina, haragia, besteak beste) eta elikadura-produktu espezifikoei (zeliakoak, beste kolektibo batzuen artean) zero tasak edo tasa supermurriztuak aplikatzea eta funtsezko horniduren (elektrizitatea, gasa, erregaiak...) eta garraio publikoaren zergak berrikustea, Europako esparruaren barruan.

02 **BEZ kulturala berrikustea, artisten eta galerien lana errazteko,** Europako araudiaren aukerak aprobetxatuz.

INBERTSIO PUBLIKOA ETA FINANTZA ETA FISKALITATE-AUTONOMIA

03 Euskal administrazioei inbertsio-tarte handiagoa ematea, aurrekontu-egonkortasunari buruzko araudia berrikusiz, Europako zerga-esparru berrira egokituz eta administrazioentzako gastu-arau malguagoak ahalbidetuz.

04 **Udalek, foru-aldundiek eta Eusko Jaurlaritzak beren superabitak lehentasunezko inbertsioetarako erabil ditzaten erraztea**, baliabide erabilgarriak murrizketa orokorren ondorioz blokeatuta egon ez daitezen.

05 Ziurtatzea zerga- eta aurrekontu-erreformek errespetatu egingo dituztela Ekonomia Ituna eta euskal erakundeen finantza-autonomia, bai eta Estatuarekin koordinatzeko eta harremanetan jartzeko berezko mekanismoak ere.

06 Foru-ogasunek BEZari eta zerga bereziei buruz duten araugintza-ahalmena handitzea. Euskadiko Ekonomia Ituna eguneratuz eta beharrezkoak diren lege-aldaketak eginez, lurralde historikoetako erakunde eskudunek zerga horietan araugintza-gaitasun handiagoa izan dezaten eskatzea, Europar Batasunak ezarritako harmonizazio-mugen barruan, fiskalitatea Euskadiko errealitate ekonomikora hobeto egokitzeko, industria-lehiakortasunari laguntzeko eta enpresen eta kontsumitzaileen beharrei erantzuteko.

03

3. KONPROMEZUA

LASAITASUNEZ ETA ESKUBIDEEKIN BIZITZEA

Segurtasuna, elkarbizitza, migrazioa, pertsonen babesa eta eskubideak.

ATAL HONETAN

3.1 Kale eta auzo seguruak. Gaitasun guztiak dituen Ertzaintza

3.2 Euskaditik kudeatutako migrazioa, eskubide eta erantzukizunekin

3.3 Benetako berdintasuna eta indarkeria matxistarik gabeko bizitza

3.4 LGTBIQ+ pertsonen eskubideak defendatzea eta diskriminazioari aurre egitea

3.5 Atzerapausorik gabeko giza eskubideak eta askatasunak

Funtzionatuko duen migrazio-politika behar dugu, baita ere. Euskadi gizarte irekia da, eta planifikazioa eskatzen duen errealitate demografiko eta ekonomikoa du. **Migrazioa Euskaditik kudeatu nahi dugu, erabakitzeko gaitasun handiagoarekin, baliabide nahikoekin eta arau argiekin.** Harrera egiteak eta integratzeak eskubideak bermatzea, enplegurako sarbidea erraztea, euskara ikasten laguntzea eta partekatzen ditugun arauak betetzea eskatzen dute. Bizikidetzak guztion erantzukizunak eskatzen ditu.

Lasaitasuna defendatzeak askatasunak babestea ere esan nahi du. Emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna, LGTBIQ+ pertsonen eskubideak, adierazpen-askatasuna eta giza duintasuna nahi dugun gizartearen zati dira. **Ez dugu onartuko hainbat hamarkadatan konkistatzea kostatu diren eskubideetan atzera egiterik.** Berdintasuna zalantzan jartzen dutenen edo pertsonak elkarren aurka jartzeko beldurra erabiltzen dutenen aurrean, Euskadi demokratikoa, plurala eta errespetuzkoa defendatuko dugu.

Segurtasuna indarkeriarik eta diskriminaziorik gabe bizi ahal izatea ere bada. Berdintasuna, askatasunak eta biktimak babestuko dituen justizia defendatuko ditugu. Alarmismorik eta aitzakiarik gabe: prebentzioa, erantzuna eta bermeak.

Eta erakunde gardenak exijituko ditugu; baita biktimak babestuko dituen justizia eta boterea kontrolatzeko mekanismo eraginkorrak ere. Herritarren konfiantza erantzukizunarekin, ekintzekin eta kontuak emanez irabazten delako.

Lasai bizi nahi dugu gure auzoetan, eta jakin erakundeek erantzuna ematen dutela. Delituak prebenitzeko eta biktimak babesteko beharrezko tresnak dituen Ertzaintza defendatuko dugu, polizia-lankidetza eraginkorrarekin eta eskubideak errespetatuz.

Lasaitasunez bizi nahi dugu, errespetutik elkarrekin bizitzea eta gure eskubideak askatasunez gauzatu. Hori da Euskadirekin dugun KONPROMEZUa.

GURE KONPROMEZUAK

3.1 Kale eta auzo seguruak. Gaitasun guztiak dituen Ertzaintza

Euskadiko segurtasuna Euskaditik kudeatu behar da. Herritarrak babesteko eta Europako poliziekin zuzenean lankidetzan aritzeko gaitasun osoa duen Ertzaintza nahi dugu.

PROPOSATZEN DITUGUNAK

ERTZAINTZAREN GAITASUNAK

01 Ertzaintza Euskadiko polizia integral gisa benetan aitortzea defendatzea, haren eskumenak errespetatuz eta dagozkion eginkizunak erabat betetzeko gaitasuna bermatuz.

EUROPAKO ETA NAZIOARTEKO POLIZIA-LANKIDETZA

02 Ertzaintzaren parte-hartze zuzena eta eraginkorra ziurtatzea Europako polizia-lankidetzarako mekanismoetan, haren gaitasun operatiboa mugatzen duen bitartekaritzarik gabe.

03 Ertzaintzak Europako polizia-datu-baseetarako elkarrekiko sarbide osoa ziurtatzea, beste estatu batzuetako segurtasun-agentziekin informazioa trukatzea erraztuz.

04 **Nazioarteko polizia-lankidetza indartzea, delinkuentzia prebenitzeko eta hari aurre egiteko,** bereziki antolatua eta mugaz gaindikoa, informazioa trukatzeko eta koordinazio operatiborako mekanismoen bidez.

DELINKUENTZIA ERREPIKATZAILEARI ERANTZUTEA

05 **Berrerortze anitzari aurre egitea eta biktimak babestea.** Delituak behin eta berriz egiten dituztenen aurrean erantzun judizial arin, eraginkor eta proportzionatua bermatzeko beharrezkoak diren lege-erreformak bultzatzea, batez ere gure auzo, denda eta espazio publikoen segurtasunari eragiten diotenak. Ertzaintzaren eta Justizia Administrazioaren arteko koordinazioa indartzea, prebentzioa hobetzeko, delitua berriro egitea saihesteko eta biktimen babesa bermatzeko, berme judizialak erabat errespetatuz.

3.2 Euskaditik kudeatutako migrazioa, eskubide eta erantzukizunekin

Migrazio-politika hobeto erabaki eta kudeatu nahi dugu. Euskadik gaitasuna behar du harrera planifikatzeko, integrazioa errazteko eta bere gizartearen eta ekonomiaren beharrei erantzuteko.

PROPOSATZEN DITUGUNAK

ESKUMENAK ETA MIGRAZIO-PLANGINTZA

01 **Euskadirentzat eskumen handiagoak sustatzea migrazioaren eta atzerritartasunaren arloan**, iritsiera, harrera, egoitza, lana eta integrazioa barne hartzen dituen kudeaketa integral baterantz aurrera eginez.

02 Euskadi migrazioaren plangintzan eta kudeaketan **iparraldeko muga** gisa aintzat har dadin eskatzea, baliabide eta koordinazio egokiekin.

03 **Ertzaintzak atzerritartasun-eskumenak bere gain har ditzan aurrera egitea**, beharrezkoak diren akordio eta arau-aldaketen bidez.

04 **Harrera- eta integrazio-baliabideen plangintza eta koordinazioa indartzea**, erakundeek baliabide nahikoak dituztela eta premiei aurrea har diezaieketela bermatuz.

05 Estatuaren eta euskal erakundeen artean akordio bat ziurtatzea, Euskadin dauden nazioarteko babeserako harrera-zentroak kudeatzeko, Gasteizko Aranako zentroa barne, koordinazioa, finantzaketa eta arreta egokia bermatuz.

BAIMENAK, LEGEZKO BIDEAK ETA ENPLEGUA

06 Euskadiren kudeaketa-gaitasuna handitzea bizileku- eta lan-prozeduretan, izapidetze-epeak murrizteko eta herrialdeko lan- eta gizarte-beharrei erantzuteko.

07 Migraziorako bide legal, seguru eta ordenatuak sustatzea, kudeaketa planifikatu eta giza eskubideak errespetatuz.

08 Jatorrian kontratatzen laguntzea, euskal lan-merkatuaren premiei lotuta eta langileentzako bermeekin.

09 **Legerian aurreikusitako erregularizazio-prozesuetan aurrera egitea**, ezarritako baldintzak betetzen dituzten pertsonen gizarteratzea eta laneratzea erraztuz.

10 **Atzerriko titulazio eta kualifikazio profesionalen homologazioa eta onarpena arintzea**, administrazio-izapideek pertsona migratzaileen talentua eta prestakuntza aprobetxatzea eragotz ez dezaten.

ASILOA, HARRERA ETA INTEGRAZIOA

11 Nazioarteko babeseko eta asiloko prozedurak hobetu eta arindu daitezen sustatzea, eskatzaileen eskubideak eta legezko bermeak benetan eskuratzea bermatuz.

12 Elkartasunean eta erantzukizun partekatuan oinarritutako migrazioari eta asiloari buruzko Europako politika erkidea sustatzea, nazioarteko babesa eskatzen duten pertsonen eta inoren kargura ez dauden adingabe migratzaileen banaketa orekatuarekin.

13 **Migratzaileen gizarteratzea eta laneratzea sustatzea**, haien autonomia, euskal gizartean parte hartzea eta euskara ikastea erraztuz, integraziorako eta bizikidetzarako tresna gisa.

3.3 Benetako berdintasuna eta indarkeria matxistarik gabeko bizitza

Emakumeen eskubideak ez dira negoziatzen. Benetako berdintasuna defendatuko dugu, eta legeak bete daitezela exijituko dugu, baliabide nahikoak eta biktimak babestuko dituen justizia batekin.

PROPOSATZEN DITUGUNAK

BERDINTASUNA ETA SEXU- ETA UGALKETA-ESKUBIDEAK

01 Berdintasun-legeak benetan aplikatzen direla eta politika publikoetan genero-ikuspegia txertatzen dela ziurtatzea, lege horiek egiten direnetik ebaluatzen diren arte.

02 Europako 2024/1499 eta 2024/1500 zuzentarauen transposizioa eta aplikazioa ziurtatzea, berdintasun-erakundeen independentzia eta jarduteko gaitasuna indartuz eta Emakunderen eskumenak eta funtzioak errespetatuz.

03 **Berdintasun-agentearen lanbidea arautzea eta aitortzea**, unibertsitate-prestakuntza espezializatuaren eta egiaztatutako lanbide-esperientziaren aintzatespena bermatuz.

04 **Emakumeen sexu- eta ugalketa-eskubideen erabilera eraginkorra babestea**, osasun-zerbitzuetarako sarbide libre eta segurua bermatuz.

05 **Herritarren Segurtasunari buruzko Legea aldatzea, haurdunaldia borondatez eteten den zentroen inguruan gutxienez 150 metroko babes-perimetroak ezartzeko**, jazarpena eragozteko eta emakumeen intimitatea eta askatasuna babesteko neurri proportzionatuen bidez.

INDARKERIA MATXISTA ETA BABES JUDIZIALA

06 2025ean berritutako Genero Indarkeriaren aurkako Estatu Itunaren estatu-neurriak osorik betetzen direla ziurtatzea, bereziki indarkeria digitalaren, ekonomikoaren eta biktimen babesaren arloan.

07 Indarkeria bikarioa behar bezala aitortu eta definituko duen araudia bultzatzea, babes- eta arreta-sistemetan prebentzioa eta tratamendua bermatuz.

08 **Epailetzak eta Fiskaltzak genero-ikuspegiaren inguruan duten derrigorrezko prestakuntza indartzea**, aplikazio-egutegien eta aldizkako ebaluazioen bidez, estereotipoak prebenitzeko eta berriz biktimizatzea saihesteko.

09 Organo judizial espezializatu berriak sustatzea eta Euskadin emakumearen aurkako indarkeriaren atalak indartzea, bereziki Gasteizen eta Barakaldon, giza baliabide eta baliabide material nahikoekin.

LAGUNTZAK, KALTE-ORDAINAK ETA KONPONKETA

10 **Genero-indarkeriaren eta sexu-indarkeriaren biktimentzako Estatuaren laguntza ekonomikoak eskuratzeko betekizunak eta baldintzak parekatzea,** justifikaziorik gabeko aldeak ezabatuz.

11 Indarkeria matxistagatiko kalte-ordain judizialen eta kotizazio gabeko pentsioen arteko bateragarritasuna ziurtatzea, erreparazio ekonomikoak gizarte-prestazioetarako sarbidea kaltetzea saihestuz.

12 **Diktadura frankistan emakumeen eskubideen berariazko urraketak aitortzea eta konpontzea**, bereziki Emakumea Babesteko Patronatuko biktimek pairatutakoak, biktimen eta Gogoraren parte-hartzearekin.

3.4 LGTBIQ+ pertsonen eskubideak defendatzea eta diskriminazioari aurre egitea

Inork ez du diskriminaziorik jasan behar maite duena maitatzeagatik edo dena izateagatik. Konkistatutako eskubideak defendatuko ditugu eta edozein atzerapen-saiakerari aurre egingo diogu.

PROPOSATZEN DITUGUNAK

ESKUBIDEAK APLIKATZEA ETA GORROTOAREN AURREAN BABESA

01 **LGTBIQ+ pertsonen aurkako gorroto-delituen prebentzioa, ikerketa eta jazarpena indartzea**, prestakuntza espezializatuaren bidez eta zigor-legeria eraginkortasunez aplikatuz.

02 Plataforma digitalei Zerbitzu Digitalen Europako Erregelamendua bete dezatela eskatzea, gorroto- eta diskriminazio-eduki ez-zilegien aurrean duten erantzuna indartuz.

03 LGTBIQ+ pertsonen eskubideen aplikazio eraginkorra bermatzea eta lortutako aurrerapenak babestea edozein atzerapausoren aurrean.

PRAKTIKA DISKRIMINATZAILEEN DEBEKUA ETA DOKUMENTAZIOA

05 Sexu-orientazioa, sexu-identitatea edo genero-adierazpena aldatzera bideratutako konbertsio- edo abertsio-praktiken berariazko tipifikazio penala bultzatzea.

06 4/2023 Legearen 50. artikuluaren erregelamendu bidezko garapena ziurtatzea, prozedura argiak bermatuz Espainian emandako dokumentazioa trans atzerritarren genero-identitatera egokitzeko.

3.5 Atzerapausorik gabeko giza eskubideak eta askatasunak

Giza eskubideak defendatzeak hauek urratzen direnean jardutea eskatzen du, gure mugen barruan eta kanpoan. Ez dugu onartuko segurtasuna oinarrizko askatasunak mugatzeko aitzakia gisa erabiltzea.

PROPOSATZEN DITUGUNAK

BERME DEMOKRATIKOAK ETA ADIERAZPEN-ASKATASUNA

01 Giza Eskubideen Estatuko Plan bat egingo dela ziurtatzea, jarraipenerako eta ebaluaziorako helburu, neurri, epe eta mekanismo publikoekin.

02 «Mozal lege» gisa ezagutzen den legeriaren erreforma bultzatzea, eskubideak eta askatasunak baliatzearen murrizketa neurrigabeak ezabatuz

03 Zigor Kodearen erreforma bultzatzea Koroari, erakundeei eta Estatuaren ikurrei buruzko iritziak adieraztearekin lotutako delituetan, legeria Europako adierazpen-askatasunaren estandarretara egokituz.

JUSTIZIA PENALA ETA MIGRATZAILEEN ESKUBIDEAK

04 Botere Judizialaren Lege Organikoaren erreforma bultzatzea, jurisdikzio unibertsal eraginkorra berreskuratzeko, nazioarteko krimen larrien ikerketa erraztuz eta dagozkion nazioarteko tresnen berrespena sustatuz.

05 **Espetxealdi iraunkor berrikusgarria baztertzea eta berriz heztera eta gizarteratzera bideratutako espetxe-sistema defendatzea**, askatasunaz gabetutako pertsonen eskubideak errespetatuz.

06 **Migratzaileen eta asilo-eskatzaileen bermeak indartzea mugetan**, Atzerritarrak Barneratzeko Zentroetan askatasuna kentzeko alternatibak sustatuz eta balizko eskubide-urraketak ikertuz.

GIZA ESKUBIDEAK ETA NAZIOARTEKO LANKIDETZA

07 Giza eskubideekin eta nazioarteko zuzenbidearekin konprometitutako kanpo-politika sustatzea, eskubideen urraketen eta krisi humanitarioen aurrean jarrera aktiboa mantenduz.

08 **Garapenerako nazioarteko lankidetza indartzea**, baliabide nahikoak bermatuz eta euskal lankidetza-ereduaren berezitasuna eta jarduteko gaitasuna errespetatuz.

09 **Heriotza-zigorraren aurkako KONPROMEZUari eustea**, kondenatuei berme juridikoak eskatuz eta nazioarteko abolizioa defendatuz.

04

4. KONPROMEZUA

LORTUTAKOA ZAINTZEA

Osasuna, pentsioak, gizarte babesa eta belaunaldien arteko elkartasuna.

ATAL HONETAN

4.1 Pentsio duinak eta justizia kotizazio-karrera luzeentzako

4.2 Behar dugunean erantzungo duen osasun publikoa

4.3 Zaintzen dituztenak zaintzea. Bere lana aitortzea eta bere eskubideak babestea

4.4 Gaixotasun larrien eta mendekotasunaren aurreko babes eraginkorra

4.5 Amiantoaren biktimentzako bidezko eta atzerapen gehiagorik gabeko erreparazioa

4.6 Haurrak babestea eta belaunaldi guztien ongizatea bermatzea

Erosteko ahalmenik galtzen ez duen pentsioa jasotzea, osasun-hitzordua behar denean izatea eta zaintza egin behar duen familia bati laguntza ematea: hori da ongizatea babestea. Pentsio publikoak defendatuko ditugu eta konponbideak eskatuko dizkiegu hamarkadetan kotizatu dutenei eragiten dieten bidegabekeriei.

Osasun publikoak profesional nahikoak behar ditu. Espezialisten prestakuntzak Osakidetzaren beharrei erantzutea eta Euskadik kalitatezko arreta emateko eskumenak eta baliabideak izatea eskatuko dugu.

Eta gaixotasun larri bat edo mendekotasuna iristen denean, familiak ezin dira bakarrik geratu. Zaintzen dutenen babesa hobetu nahi dugu, prestazioak arindu eta dagoeneko onartuta dauden eskubideak gauzatu. Lortutakoa zaintzeak esan nahi du gehien behar duzunean nabaritzea.

Badakigu oraindik bidegabekeriak zuzendu behar direla. Berrogei urte baino gehiagoz lan egin eta kotizatu duten eta erretiroan penalizazioak jasan dituzten pertsonak. Emakumeen kasuan, lan-ibilbide osoan sufritutako desberdintasuna islatzen jarraitzen duten pentsioak. Behar adinako errekonozimendurik gabeko zainketa intentsiboak hartzen dituzten familiak. Amiantoaren biktimak, legez dagokien erreparazioaren zain jarraitzen dutenak.

Ez dugu onartuko pentsioetan atzera egiterik, ezta eskubide sozialetan murrizketarik egiterik ere. Haien erosteko ahalmena defendatuko dugu, onartutako legeak bete daitezela eskatuko dugu, eta Euskadik bere ongizate-eredua indartzen jarraitu ahal izateko beharrezkoak diren eskumenak eta baliabideak eskatuko ditugu.

Lortu duguna zaintzeak hurrengo belaunaldietan pentsatzea ere esan nahi duelako. Sistema publiko sendo bat nahi dugu, biztanleriaren zahartzeari eta gizarte-premia berriei erantzuteko gai izango dena, gaurko zailtasunak bihar biziko direnei helarazi gabe.

Gure KONPROMEZUa da Euskadin inork ez diezaiola gaixotasunari, mendekotasunari edo kalteberatasun ekonomikoari bakarrik aurre egin behar. Eta lan eta esfortzuz egindako bizitza baten saria erretiro duina eta lasaia izatea.

GURE KONPROMEZUAK

4.1 Pentsio duinak eta justizia kotizazio-karrera luzeentzako

Pentsioak eskubide bat dira. Haien balioa handitzea defendatuko dugu, baxuenak hobetuko ditugu eta pentsiodun askori eragiten dieten bidegabeko zigorrak zuzenduko ditugu.

PROPOSATZEN DITUGUNAK

EROSTEKO AHALMENA ETA GUTXIENEKO PENTSIOAK

01 Pentsioek ez dezatela galdu erosteko ahalmena: urtero KPIaren arabera errebalorizatzea, erosteko ahalmena babestuz bizitzaren kostua handitzetik.

02 Pentsio minimoak eta ez-kontributiboak pixkanaka hobetzea, diru-sarrera txikienak dituzten eta kalteberatasun-egoeran dauden pertsonei arreta berezia eskainiz.

KARRERA LUZEAK ETA DESBERDINTASUNA PENTSIOETAN

03 40 urte baino gehiago kotizatuta dituzten pertsonentzako erretiro aurreratuaren penalizazioak ezabatzea, lan-karrera luzeak aitortuz eta jada erretiratuta daudenei ere eragiten dieten zigorrak zuzentzeko neurriak sustatuz.

04 **Pentsioetan generoen arteko aldea murriztea**, ondorengoen eta mendeko senideen zaintzatik eratorritako lan-etenaldiak, lanaldi-murrizketak eta kotizazio-hutsuneak konpentsatuz.

05 Gizarte Segurantzan familia-zaintzan emandako aldiak benetan aitortzen direla ziurtatzea, bai erretiroa hartzeko, bai pentsioen zenbatekoa kalkulatzeko.

06 Erretiro-adinaren koefiziente murriztaileak bultzatzea Gizarte Segurantzaren hitzarmen bereziari atxikitako zaintzaile ez-profesionalentzat, zainketa luzeen higadura fisikoa eta emozionala aitortuz.

IRAUNKORTASUNA ETA AURREIKUSPEN OSAGARRIA

07 Pentsio-sistema publiko nahikoa, iraunkorra eta belaunaldien arteko elkartasunean oinarritutakoaren alde egitea, finantzaketa-iturriak indartuz eta Toledoko Itunaren esparruan akordio egonkorrak sustatuz.

08 **Enpleguko gizarte-aurreikuspeneko sistemak hedatzen laguntzea**, batez ere negoziazio kolektiboaren bidez eta enpresen eta langileen parte-hartzearekin, pentsio publikoen osagarri gisa eta inoiz ez ordezkapen gisa.

GIZARTE SEGURANTZAREN KUDEAKETA

09 Gizarte Segurantzaren araubide ekonomikoaren kudeaketa Euskadira transferituko dela ziurtatzea, Gernikako Estatutuaren arabera, sistemaren izaera bateratua eta elkartasun-printzipioa errespetatuz.

4.2 Behar dugunean erantzungo duen osasun publikoa

Kalitatezko osasun publikoa defendatzeak profesional nahikoak, prestakuntza egokia eta herritarren beharrei erantzuteko gaitasuna bermatzea esan nahi du. Estatuak bere erantzukizunak bete ditzala eta Euskadiren osasun-eskumenak errespeta ditzala eskatuko dugu.

PROPOSATZEN DITUGUNAK

PROFESIONALAK ETA PRESTAKUNTZA ESPEZIALIZATUA

01 Osasun-espezialista gehiago prestatzea behar diren lekuetan, BAME sistema egokituz, plazen eskaintza profesionalen benetako beharretara egokitzeko, hutsik gera ez daitezen eta irakaskuntza-unitate berrien akreditazioa arintzeko.

02 **Osasun-prestakuntza espezializatua eskuratzeko orduan, hizkuntza ofizialen ezagutza baloratzeko aukera ematea** hizkuntza ofizial bat baino gehiago dituzten lurraldeetan.

03 **Profesional sanitarioen plangintza indartzea**, prestakuntza espezializatuaren eskaintzaren eta osasun-sistema publikoen beharren arteko koordinazioa hobetuz.

SENDAGAIAK, IKERKETA ETA TRATAMENDUAK

04 Eusko Jaurlaritzaren eta Nafarroako Gobernuaren partaidetza iraunkorra ziurtatzea sendagaien prezioak baimendu, erregistratu eta finkatzeaz arduratzen diren estatu-organoetan, eta dagozkien osasun-sistemen beharrak txertatuz erabakiak hartzerakoan.

05 Gaixotasun arraroak eta neurodegeneratiboak, Alzheimerra barne, dituzten pertsonen ikerketa eta arreta hobetzea, sendagai umezurtzak eta tratamendu espezializatuak eskuratzeko erraztasunak emanez.

06 Kanabisaren erabilera medizinalaren erregulazioa bultzatzea, erabilera terapeutikorako beharrezkoak diren osasun- eta segurtasun-baldintzak ezarriz.

KONPETENTZIA ETA BALDINTZA PROFESIONALAK

07 **Euskadiri oraindik transferitu gabe dauden osasun-transferentziak gauzatzea**, bereziki osasun-prestakuntza espezializatuan, plazen egiaztapenean, lan-ezintasunen osasun-kontrolean eta kanpo-osasunean.

08 Osasun-lanbideen Estatutu Markoaren erreforma profesionalekin, sindikatuekin eta autonomia-erkidegoekin negozia dadin sustatzea, mediku-lanaren espezifikotasuna aitortuz eta akordioak aplikatu ahal izateko memoria ekonomikoa bermatuz

09 Osasun-arloko lan-gatazkak elkarrizketaren bidez konpontzen laguntzea, gatazka horien ondorioak pazienteengan eta osasun-zerbitzu publikoetan eragin gabe.

4.3 Zaintzen dituztenak zaintzea. Bere lana aitortzea eta bere eskubideak babestea

Milaka pertsonak mendekotasuna duten senideen zaintzari eusten diote, askotan enpleguaren, osasunaren eta diru-sarreren kaltetan. Ahalegin horrek errekonozimendua eta babesa izatea nahi dugu.

PROPOSATZEN DITUGUNAK

AITORPEN EKONOMIKOA ETA PRESTAZIOAK

01 Prestazio ekonomiko duina ematea mendeko senideak zaintzeko lan-jarduera utzi duten edo lanaldia murriztu duten zaintzaile ez-profesionalei, gutxieneko soldata eta zainketen intentsitatea erreferentziatzat hartuta.

02 **Araudia berrikustea prestazio ekonomikoen eta zaintzei laguntzeko zerbitzuen arteko bateragarritasuna errazteko**, familiek beharrezko baliabideei uko egin behar izan ez diezaieten.

KOMUNITATE-ZERBITZUAK ETA -LAGUNTZAK

03 **Familia zaintzaileentzako laguntza-, atseden- eta atseden-zerbitzuak indartzea**, administrazio eskudunen lankidetzaren eta finantzaketaren bidez.

04 Erkidegoko Zaintzarako Funts Pertsonal bat bultzatzea, prestazioak, zerbitzuak eta laguntzak pertsona bakoitzaren premien arabera konbinatu ahal izateko, euskal erakundeen eskumenak errespetatuz.

4.4 Gaixotasun larrien eta mendekotasunaren aurreko babes eraginkorra

Gaixotasun larri bat ezin da babesgabetasun ekonomiko edo sozialeko egoera bihurtu. Lege batek eskubide bat aitortzen duenean, erakundeek eskubide hori gauzatzeko betebeharra dute.

PROPOSATZEN DITUGUNAK

ELA LEGEA BETETZEA

01 ELA Legea osorik betetzen dela eta behar adina finantzatzen dela ziurtatzea, alboko esklerosi amiotrofikoa eta konplexutasun handiko eta atzeraezinezko beste gaixotasun edo prozesu batzuk dituzten pertsonek legez aitortutako prestazioak, arreta eta laguntzak jasotzen dituztela bermatuz.

PERTSONA ELEKTROMENDEKOEN BABESA

02 Elektrodependentziari buruzko Errege Dekretu baten onarpena sustatzea, bizirauteko funtsezko gailu mediko elektrikoak erabiltzen dituzten pertsonen beharrak aitortuko dituena.

03 Elektromendekoen hornidura elektrikoaren mozketen aurkako babesa ziurtatzea, bai eta kontsumitzaile kaltebera larriaren kategoriako gizarte-bonua eta ezinbesteko ekipo medikoen kontsumoagatiko hobariak eskuratzeko aukera ere.

ADINGABEAK ZAINTZEKO PRESTAZIOAK

04 **Minbizia edo beste gaixotasun larri batzuk dituzten adingabeak zaintzeko (CUME) prestazioa urtero ebaluatzea**, eta familiei prestazioa eskuratzea eragozten dieten zailtasunak identifikatzea eta zuzentzea.

05 **CUME prestazioa funtzionario publikoei zabaltzea aztertzea**, dauden baimenekin bateragarria dela bermatuz eta eskubideak galtzea saihestuz.

4.5 Amiantoaren biktimentzako bidezko eta atzerapen gehiagorik gabeko erreparazioa

Amiantoaren biktimek ezin dute itxaroten jarraitu. Konpentsazio-funtsak funtzionatu behar du, onuradun guztiak aitortu behar ditu eta bidezko kalte-ordainak bermatu behar ditu.

PROPOSATZEN DITUGUNAK

FUNTSAREN FUNTZIONAMENDUA ETA ESKURATZEKO AUKERA

01 **483/2025 Errege Dekretua aldatzea, funtsa eskuratzeko zailtasunak zuzentzeko**, 21/2022 Legean aurreikusitako kolektibo onuradun guztiei aplikatzen zaiela bermatuz.

02 **Kalte-ordainen zenbatekoak berrikustea eta aitortzeko eta ordaintzeko prozedurak sinplifikatzea**, konpentsazioak atzeratzen dituzten administrazio-oztopoak kenduz.

KALTE-ORDAINEN FISKALITATEA

03 **Pertsona Fisikoen Errentaren gaineko Zergari buruzko 35/2006 Legea aldatzea, Amiantoaren Biktimentzako Konpentsazio Funtsak aitortutako kalte-ordainak zergapetzetik salbuetsita daudela aitortzeko**, eragindako pertsonek dagokien kalte-ordainaren zati bat gal ez dezaten.

FINANTZAKETA ETA EPEAK

04 Aurrekontu-zuzkidura nahikoa, ebazteko epe arinak eta irizpide homogeneoak ziurtatzea, kalte-ordainak biktimei eta haien familiei atzerapenik eta desberdintasunik gabe iritsiko zaizkiela bermatuz.

4.6 Haurrak babestea eta belaunaldi guztien ongizatea bermatzea

Eskubide sozialak babesten dituen gizarte batek bermatu behar du, halaber, haur bakar bat ere ez dela haziko aukerarik gabe. Gizarte-babesa gehien behar dutenengana iristea eta denboran iraun ahal izatea nahi dugu.

PROPOSATZEN DITUGUNAK

HAURREN POBREZIA ETA INDARKERIAREN AURKAKO BABESA

01 **Haurren pobreziaren aurkako prebentzio- eta borroka-politikak indartzea**, kalteberatasun-egoeran dauden haur eta nerabeentzako babes egokia bermatuz eta euskal erakundeen eskumenak errespetatuz.

02 Haurrak indarkeriaren eta esplotazioaren aurrean babesten direla ziurtatzea, indarrean dagoen legediaren aplikazioa eta administrazioen arteko koordinazio-mekanismoak indartuz.

03 Euskadin haurtzaroan eta nerabezaroan espezializatutako organo judizialak sustatzea, beren beharretara egokitutako profesional prestatuekin eta prozedurekin, berriro biktimizatzea saihesteko.

HAURREN SEGURTASUN DIGITALA

04 **Plataforma digitalen betebeharrak indartzea, haurrak babesteko**, bereziki ziberjazarpenaren, sexu-indarkeria digitalaren eta datuen eta irudien erabilera desegokiaren aurrean.

05 Adina egiaztatzeko mekanismo proportzionatuak bultzatzea, baita legez kontrako edukiak salatu eta kentzekoak ere, adingabeen eskubideak eta pribatutasuna errespetatuz.

BELAUNALDIEN ARTEKO IRAUNKORTASUNA

06 Gizarte-babeseko sistema publikoaren finantzaketa nahikoa eta iraunkorra bultzatzea, biztanleriaren zahartzeari, mendekotasunari eta egungo eta etorkizuneko belaunaldien beharrei erantzuteko.

07 Aldaketa demografikoei eta gizarte-premia berriei aurre egiteko administrazioen arteko akordio egonkorrak bultzatzea, Euskadiren eskumenekiko errespetua eta zerbitzu publikoen kudeaketa hurbila bermatuz.

05

5. KONPROMEZUA

HEMEN ERABAKI. HAN ENTZUNARAZI

Autogobernua, demokrazia, justizia, erakundeak eta gure ahots propioa Europan.

ATAL HONETAN

5.1 Hitzartutakoa bete egiten da. Hemen erabakitzeko gaitasun gehiago

5.2 Ekonomia Ituna defendatzea. Itun politiko berri baterantz aurrera egitea

5.3 Justizia hurbilagoa eta Euskaditik erabakitzeko ahalmena duena

5.4 Egia, justizia eta erreparazioa. Kontuak ematen dituen demokrazia

5.5 Euskadi, ahots propioarekin Europan

5.6 Europako funtsak Euskadira iritsi eta Euskaditik kudeatu behar dira

Euskadin erabaki nahi dugu gure eguneroko bizitzari eragiten dion guztiaren inguruan. Kudeatzeko gaitasun handiagoa izateak esan nahi du hobeto erantzun ahal izatea etxebizitzan, enpleguan, osasunean, segurtasunean eta zerbitzu publikoetan, gure errealitatetik urrun hartutako erabakien mende egon gabe.

Madrilen Gernikako Estatutua, Kontzertu Ekonomikoa eta hitzartutako inbertsioak osorik betetzea defendatuko dugu. Egin gabeko transferentzia bakoitzak eta bete gabeko akordio bakoitzak ondorio zehatzak ditu Euskadirentzat. Egutegi eta emaitza egiaztagarriak eskatuko ditugu.

Eta defendatuko dugu gure ahotsa Europan eta gure erakundeekiko errespetua. Negoziatzea baliagarria da aurrerapenak lortzeko balio duenean; exijitzea ezinbestekoa da KONPROMEZUak betetzen ez direnean. Hori izango da gure lan egiteko modua, gobernatzen duenak gobernatzen duela.

Autogobernua defendatzea pertsonen bizitza hobetzeko dugun gaitasuna defendatzea da. Horregatik, Gernikako Estatutua osorik betetzea eskatuko dugu, eta dagoeneko erabiltzen ditugun eskumenak babestuko ditugu. Ez dugu onartuko akordioak mugarik gabe atzeratzea, ezta Estatuko legeek Euskadiri dagozkion erabakien edukia hustea ere.

Baina haratago joan nahi dugu. Estatuarekin harreman politiko berri bat lortu nahi dugu, Euskadi nazio gisa aitortzean, itunean, aldebikotasunean eta euskal gizartearen borondate demokratikoarekiko errespetuan oinarritua. Harreman bat, akordioek betetzeko berme eraginkorrak izango dituena, eta alderdietako batek ere bere kabuz aldatu ezin izango dituena.

Halaber, erakunde gardenak eta erantzun gabeko galderak utziko ez dituen demokrazia nahi ditugu. Oraindik argitu gabe dauden giza eskubideen urraketei buruzko egia ezagutzea, biktima guztien erreparazioa bermatzea eta hainbat hamarkadatan dokumentuak ezkutuan edukitzea ahalbidetzen duen sekretu ofizialen legeria amaitzea eskatuko dugu.

Eta Euskadik Europan ahots propioa izatea nahi dugu. Gure industria, lehen sektorea, azpiegiturak eta politika publikoak gero eta gehiago daude Europako erabakien mende. Euskadik aukera izan behar du horietan zuzenean parte hartzeko eta dagozkion baliabideak kudeatzeko, tutoretzarik eta birzentralizaziorik gabe.

EAJ-PNV Euskadiren interesak defendatzeko izango da Madrilen, akordioak onuragarriak direnean adosteko eta Estatuak betetzen ez dituenean exijitzeko. Ahots propioarekin, mendekotasunik gabe eta gure herriak bere etorkizuna erabakitzeko gero eta gaitasun handiagoa izatea lortzeko erabakiarekin.

GURE KONPROMEZUAK

5.1 Hitzartutakoa bete egiten da. Hemen erabakitzeko gaitasun gehiago

Gernikako Estatutua bete beharreko akordioa da. Egiteke dauden eskumen guztiak eskatuko ditugu, eta dagoeneko erabiltzen ditugunak defendatuko ditugu, birzentralizatzeko edozein saiakeraren aurrean.

PROPOSATZEN DITUGUNAK

ESTATUTUA BETETZEA ETA ESKUMENAK DEFENDATZEA

01 Gernikako Estatutua osorik betetzen dela eta egiteke dauden transferentzia guztiak amaitzen direla ziurtatzea, aitortutako eskumenak modu eraginkorrean eta dagozkien baliabideekin gauzatu ahal izango direla bermatuz.

02 **Euskal eskumenak birzentralizatzeko, inbaditzeko edo husteko ahalegin oro baztertzea**, bai lege-erreformen bidez, bai administrazio- edo aurrekontu-erabakien bidez.

ALDEBIKO HARREMANA ETA ESKUBIDE HISTORIKOAK

03 **Euskadiren eta Estatuaren arteko akordioak negoziatzeko eta horien jarraipena egiteko aldebiko mekanismoak ezartzea**, akordio horiek betetzen direla egiaztatzeko eta erakundeen arteko desberdintasunak konpontzeko.

04 Euskal Herriaren Eskubide Historikoak eta Euskadiren aitorpen nazionala babestea, itunean, aldebikotasunean eta elkarrekiko errespetuan oinarritutako harreman politikoaren oinarri gisa.

LURRALDE-ERREALITATEAK ETA ESKUBIDE DEMOKRATIKOAK

05 **Geroa Bairekin batera, Nafarroaren berezko erakundeak, Foruaren Hobekuntza eta Hitzarmen Ekonomikoa defendatzea,** haien erabakitzeko ahalmena eta autogobernuaren garapena errespetatuz.

06 Trebiñuko eta Villaverde Turtziozko herritarrek beren etorkizunari buruzko iritzia demokratikoki emateko duten eskubidea sustatzea, baita, hala badagokio, Euskadiko dagokion lurralde historikoan sartzeko eskubidea ere, beharrezkoak diren legezko prozeduren eta elkarrizketa instituzionalaren bidez.

5.2 Ekonomia Ituna defendatzea. Itun politiko berri baterantz aurrera egitea

Ekonomia Itunak aukera ematen digu gure baliabideak kudeatzeko eta politika propioak garatzeko. Edozein erasoren aurrean defendatuko dugu, eta, era berean, itunaren printzipioak eta Estatuarekin dugun harreman politikoan oinarritzen den aldebikotasuna hedatu nahi ditugu.

PROPOSATZEN DITUGUNAK

EKONOMIA ITUNA

01 Gure finantza- eta zerga-gaitasunak handitzea, Ekonomia Itunaren Legea aldatzea sustatuz.

02 Estatuko zerga- eta aurrekontu-erreformek Ekonomia Ituna, Euskadiren finantza-autonomia eta Estatuarekiko harremanetarako eta koordinaziorako berezko mekanismoak errespetatzen dituztela ziurtatzea.

ITUN POLITIKOA: NAZIO AITORTZA, ALDEBIKOTASUNA ETA BERMEAK

03 Euskadiren eta Estatuaren arteko harreman politiko berri bat bultzatzea, euskal errealitate nazionalaren aitorpenean, euskal gizartearen borondate demokratikoarekiko errespetuan eta erakundeen erabakitzeko gaitasunean oinarrituta.

04 Itun Politiko baterantz aurrera egitea, itunaren eta aldebikotasunaren printzipioak eremu instituzionalera eramateko.

05 **Euskadiren eta Estatuaren arteko gatazkak prebenitzeko eta konpontzeko mekanismoak ezartzea**, berme inpartzialak ezarriz akordioak ez betetzea, hustea edo aldebakarreko aldaketa eragozteko.

5.3 Justizia hurbilagoa eta Euskaditik erabakitzeko ahalmena duena

Justizia eraginkorra, hurbila eta gure errealitatera egokitua nahi dugu. Euskadik gaitasun handiagoak izan behar ditu bere sistema judiziala antolatzeko eta herritarrei zerbitzu hobea bermatzeko.

PROPOSATZEN DITUGUNAK

ANTOLAKETA ETA GOBERNU JUDIZIALA

01 Beharrezko erreformak bultzatzea, antolamendu judiziala Euskal Autonomia Erkidegoko Auzitegi Nagusian burutu dadin; bertan agortu daitezen prozesu-instantziak, kasazio-errekurtsoak edo azken auzialdia barne, Auzitegi Gorenarentzat gordetako jurisdikzioa izan ezik.

02 Euskal Justizia Kontseiluaren sorrera sustatzea, Euskadin Botere Judizialaren gobernu-eginkizunak betetzeko gaitasuna izango duena, esparru juridiko berriak esleitzen dizkionak.

POLIZIA JUDIZIALA

03 Ertzaintza euskal eremuan polizia judizial gisa aitor dadin sustatzea, dagozkion eginkizunak betetzeko gaitasun osoa izanik.

5.4 Egia, justizia eta erreparazioa. Kontuak ematen dituen demokrazia

Ezin da demokrazia erabat arduratsurik egon argitu gabeko gertakari larriak eta hamarkadetan ezkutuan egon diren dokumentu ofizialak dauden bitartean. Egia ezagutu eta biktima guztien eskubideak bermatu nahi ditugu.

PROPOSATZEN DITUGUNAK

SEKRETU OFIZIALEN LEGEA

01 Sekretu Ofizialen Lege berri bat onartuko dela ziurtatzea, indarrean dagoen legeria ordeztuko duena, sailkatzeko irizpide objektiboak ezarriko dituena eta automatikoki desklasifikatzeko epe zehatzak ezarriko dituena.

GERTAERAK DESKLASIFIKATZEA ETA ARGITZEA

02 1976ko martxoaren 3an Gasteizen izandako gertakariekin zerikusia duten dokumentu ofizialen desklasifikazioa sustatzea, gertaerak argitzen eta biktimei errekonozimendua eta erreparazioa ematen laguntzeko.

03 Mikel Zabalzaren heriotzaren inguruabarrak argitzen direla ziurtatzea, eta egia ezagutzen lagun dezakeen dokumentazio ofizialerako sarbidea erraztea.

04 Alonsotegiko Aldana tabernan 1980ko urtarrilaren 20an izandako atentatuarekin lotutako dokumentazioaren desklasifikazioa sustatzea, eta dagozkion gertakariak eta erantzukizunak argitzea.

05 1978ko sanferminetako polizia-jardunari buruzko dokumentazio ofizialerako sarbidea ziurtatzea, egiaren ezagutzan eta biktimen erreparazioan aurrera egiteko.

MEMORIA DEMOKRATIKOA ETA KONTUAK EMATEA

06 Memoria Historikoaren eta Memoria Demokratikoaren legeriaren aplikazio osoa sustatzea, Gerra Zibilaren eta diktadura frankistaren biktimen egia, justizia eta erreparaziorako eskubideak bermatuz.

07 H**erri-administrazioen gardentasuna eta kontu-ematea indartzea**, herritarrek beren erabakiei, aurrekontuei eta emaitzei buruzko informazio ulergarria izango dutela bermatuz.

5.5 Euskadi, ahots propioarekin Europan

Euskadik bere etorkizuna erabakitzen den lekuan egon behar du. Zuzenean parte hartu nahi dugu gure eskumenei, ekonomiari eta gizarteari eragiten dieten Europako erabakietan.

PROPOSATZEN DITUGUNAK

ERAKUNDEETAN PARTE-HARTZEA ETA EUROPAREN AINTZATESPENA

01 Euskadik Europar Batasuneko erakundeetan parte-hartze zuzena eta eraginkorra izango duela ziurtatzea, bereziki bere eskumenekin zerikusia duten erabakietan.

02 Euskadiren berezko ahotsa bultzatzea Europar Batasuneko Kontseiluaren eraketetan, bereziki ECOFIN Kontseiluan eta Justizia eta Barne Arazoetarako Kontseiluan, gure eskumenei lotutako gaiak lantzen direnean.

03 Europako erakundeetan, Europako Parlamentua barne, errealitate nazionalen aintzatespena eta ordezkaritza bultzatzea.

04 Euskararen, katalanaren eta galegoaren ofizialtasuna sustatzea Europar Batasunean, Erkidegoko erakundeetan euskararen presentzia eta erabilera eraginkorra bermatuz.

LEHENTASUN EKONOMIKOAK ETA LANKIDETZA ATLANTIKOA

05 Europa demokratikoagoa, lehiakorragoa eta sozialagoa bultzatzea, bere autonomia estrategikoa indartzeko, bere industria babesteko eta erronka teknologiko, energetiko eta klimatikoei erantzuteko gai izango dena.

06 Makroeskualde Atlantiko Europarra sortzen laguntzea, trenbide- eta energia-azpiegituretan, industrian, digitalizazioan, arrantzan, ekonomia urdinean, jasangarritasunean eta Erresuma Batuarekiko harremanetan lankidetza indartzeko.

07 Europa barneko garraio-sareen epeak betetzen direla ziurtatzea, batez ere Euskadi eta Europa osoa lotzen dituzten mugaz gaindiko trenbide-konexioetan.

5.6 Europako funtsak Euskadira iritsi eta Euskaditik kudeatu behar dira

Europako baliabideek gure lurraldeen benetako beharrei erantzun behar diete. Ez dugu onartuko funtsen kudeaketak eskumenak birzentralizatzeko balio izatea edo erabakiak Euskadiren premiak hobeto ezagutzen dituztenengandik urruntzeko.

PROPOSATZEN DITUGUNAK

EUROPAKO FUNTSEN PROGRAMAZIOA

01 Euskadik 2028-2034 Europako Urte Anitzeko Finantza Esparrua egiten eta kudeatzen benetan parte hartuko duela ziurtatzea, lehentasunak zehazten, baliabideak banatzen eta erabakiak hartzen esku hartuz.

02 Europako funtsen kudeaketa deszentralizatua sustatzea, euskal erakundeen eskumenak errespetatuz eta Estatuak birzentralizatu ditzan saihestuz.

KUDEAKETA, JARRAIPENA ETA FINANTZAKETA

03 Ziurtatzea Euskadik zuzenean parte hartuko duela bere eskumen-eremuei eragiten dieten Europako funtsen programazio-, egikaritze- eta jarraipen-mekanismoetan.

04 Europako finantzaketa egokia sustatzea Euskadiko industria-, energia-, teknologia-, gizarte- eta lurralde-lehentasunetarako, baliabideei buruzko erabakiek gure herriaren beharrei erantzuten dietela bermatuz.

Defendemos

EUSKADI

Zaindu

HAUTESKUNDE OROKORREN

PROGRAMA 2026

PROGRAMA ELECCIONES

GENERALES 2026

www.eaj-pnv.eus

eaj pnv